

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (четвърти състав)

12 септември 2013 година *

„Свободно предоставяне на медицински услуги — Доставчик, който се мести в друга държава членка, за да предоставя услугата — Приложимост на етичните правила на приемащата държава членка, и по-специално на тези, които се отнасят до хонорарите и рекламата“

По дело C-475/11

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Berufsgesicht für Heilberufe bei dem Verwaltungsgericht Gießen (Германия) с акт от 2 август 2011 г., постъпил в Съда на 19 септември 2011 г., в рамките на производство по дело срещу

Kostas Konstantinides,

СЪДЪТ (четвърти състав),

състоящ се от: г-н L. Bay Larsen (докладчик), изпълняващ функцията на председател на четвърти състав, г-н J.-C. Bonichot, г-жа С. Toader, г-жа А. Prechal и г-н Е. Jarašiūnas, съдии,

генерален адвокат: г-н Р. Cruz Villalón,

секретар: г-н К. Malacek, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 19 септември 2012 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за г-н Konstantinides, от G. Fiedler, Rechtsanwalt,
- за Landesärztekammer Hessen, от г-н R. Raasch,
- за чешкото правителство, от г-н M. Smolek и г-н D. Hadroušek, в качеството на представители,
- за испанското правителство, от г-н S. Martínez-Lage Sobredo, в качеството на представител,
- за френското правителство, от г-н G. de Bergues и г-жа N. Rouam, в качеството на представители,
- за нидерландското правителство, от г-жа В. Koopman и г-жа С. Wissels, в качеството на представители,

* Език на производството: немски.

- за португалското правителство, от г-н L. Inez Fernandes, в качеството на представител, подпомаган от N. Sancho Lampreia, advogado,
- за Европейската комисия, от г-н H. Støvlbæk и г-н K.-P. Wojcik, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 31 януари 2013 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 5, параграф 3 и член 6, буква а) от Директива 2005/36/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 септември 2005 година относно признаването на професионалните квалификации (ОВ L 255, стр. 22; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 8, стр. 3, поправки в ОВ L 271, 2007 г., стр. 18 и ОВ L 33, 2009 г., стр. 49).
- 2 Запитването е направено в рамките на юрисдикционно производство за професионално нарушение, образувано срещу г-н Konstantinides по искане на Landesärztekammer Hessen (съсловна организация на лекарите в провинция Хесен).

Правна уредба

Право на Съюза

- 3 Съображения 3, 8 и 11 от Директива 2005/36 имат следното съдържание:
 - „(3) Гаранцията, която настоящата директива предоставя на лицата, които са придобили своите професионални квалификации в една държава членка, за достъп до същата професия и за възможност за упражняване на тази професия в друга държава членка със същите права, както гражданите на тази държава членка, не накърнява изискването за удовлетворяване от страна на специалиста мигрант на приложимите антидискриминационни условия за упражняване, които са приети от последната държава членка, при условие че тези условия са обективно обосновани и пропорционални.
- [...]
- (8) По отношение на доставчиците на услуги следва да се прилагат дисциплинарни разпоредби на приемащата държава членка, които са пряко и конкретно свързани с професионалните квалификации, като например дефиницията на професията, обхвата от дейности, включени в определена професия или запазени за нея, използването на професионални квалификации и сериозните професионални нарушения, които имат пряка и конкретна връзка със защитата и безопасността на потребителите.
- [...]
- (11) Що се отнася до професиите, обхванати от общата система за признаване на професионалните квалификации, наричана по-нататък в текст „общата система“, държавите членки следва да си запазят правото да определят минималното квалификационно равнище, необходимо за гарантиране на качеството на услугите,

предоставяни на тяхната територия. [...] Общата система за признаване обаче не е пречка за държавите членки да въвеждат специални изисквания за лицата, упражняващи определена професия на тяхната територия, на основание на професионални правила, мотивирани с общественения интерес. Правилата от този тип се отнасят например до организацията на професията, професионалните стандарти, включително такива, отнасящи се до професионалната етика и контрола и отговорността. [...].

- 4 Член 1 от Директива 2005/36, озаглавен „Предмет“, предвижда:

„Настоящата директива установява реда за признаване от държава членка, която обвързва достъпа до регламентирана професия или нейното упражняване на своята територия с притежаване на определени професионални квалификации (наричана по-нататък в текста „приемаща държава членка“), с цел достъп до тази професия и нейното упражняване, на професионални квалификации, придобити в една или повече други държави членки (наричана/наричани по-нататък в текста [„]държава членка по произход[“]), и който ред позволява на титуляря на споменатите квалификации да упражнява там същата професия“.

- 5 Член 3 от тази директива, озаглавен „Дефиниции“, предвижда в параграф 1:

„По смисъла на настоящата директива:

[...]

- б) „професионални квалификации“ са квалификации, доказани с удостоверения за професионални квалификации, удостоверение за правоспособност по член 11, буква а), i) и/или удостоверение за професионален стаж;

[...]“.

- 6 Член 4, параграф 1 от посочената директива, озаглавен „Последици от признаването“, предвижда:

„Признаването на професионални квалификации от приемащата държава членка предоставя на бенефициера достъп в тази държава членка до професията, за която е придобил квалификация в държавата членка по произход, и [правото] да упражнява тази професия в приемащата държава членка при същите условия, които се прилагат за нейните граждани.

[...]“.

- 7 В озаглавения „Свободно предоставяне на услуги“ дял II от същата директива член 5 с наименование „Принцип на свободно предоставяне на услуги“ предвижда:

„1. Без да се засяга прилагането на конкретни разпоредби на Общностното право, както и на членове 6 и 7 от настоящата директива, държавите членки не могат да ограничават на каквото и да е основание, свързано с професионални квалификации, свободното предоставяне на услуги в друга държава членка:

- а) ако доставчикът на услуги е законно установен в държава членка с цел да упражнява същата професия там (такава държава членка е наричана по-нататък в текста „държава членка по установяване“) [...]

[...]

2. Разпоредбите в този дял се прилагат само в случаите, когато доставчикът на услуги се премести на територията на приемащата държава членка, за да упражнява, на временен и случаен принцип, професията по параграф 1.

Временният и случаен характер на предоставянето на услуги се подлага на преценка във всеки отделен случай, по-специално по отношение на срока, честотата, редовността и непрекъснатостта на предоставянето на услугите.

3. При преместване доставчиците на услуги подлежат на действието на правила за професионално поведение с професионален, нормативен или административен характер, пряко свързани с професионалните квалификации, като например относно дефиницията на професията, ползването на професионални звания и сериозните професионални нарушения, които имат пряка и конкретна връзка със защитата и безопасността на потребителите, както и с дисциплинарни разпоредби, приложими в приемащата държава членка към квалифицирани лица, които упражняват същата професия в тази държава членка“.

8 Член 6 от Директива 2005/36, озаглавен „Освобождаване от изисквания“, гласи:

„В съответствие с член 5, параграф 1 приемащата държава членка освобождава доставчиците на услуги, установени в друга държава членка, от изискванията, които налага на специалистите, установени на нейната територия във връзка с:

а) упълномощаване от регистрация при или членство в професионална организация или сдружение. С цел улесняване на прилагането на дисциплинарните разпоредби, действащи на тяхната територия, в съответствие с член 5, параграф 3, държавите членки могат да предвидят автоматична временна регистрация при или формално членство в такава професионална организация или сдружение, при условие че такава регистрация или членство не забавя или усложнява по никакъв начин предоставянето на услуги и не е свързана с допълнителни разходи за доставчика на услуги. [...]

[...]“.

9 В озаглавения „Свобода на установяване“ дял III от посочената директива член 13 с наименование „Условия за признаване“ предвижда в параграф 1:

„Ако достъпът до регламентирана професия или нейното упражняване в приемащата държава членка са обвързани с притежаване на определени професионални квалификации, компетентният орган на тази държава членка разрешава достъпа до тази професия и нейното упражняване при същите условия, които се прилагат към нейните граждани, на молителите, притежаващи удостоверение за правоспособност или удостоверение за професионални квалификации, изисквани от друга държава членка, за получаване на достъп до тази професия и за нейното упражняване на нейната територия.

[...]“.

Германското право

Кодекс за тарифно класифициране на медицинските действия

- 10 Кодексът за тарифно класифициране на медицинските действия (*Gebührenordnung für Ärzte*) е правилник на федералното министерство на здравеопазването. Член 1 от него, озаглавен „Приложно поле“, предвижда:

„1. Възнаграждението за професионалните действия на лекарите се определя съгласно настоящия правилник, освен ако федерален закон не предвижда друго.

2. Лекарят издава фактури за възнаграждение само за действията, които са изискуеми с оглед на полагането от лекар на необходими медицински грижи според правилата на лекарската професия. Той може да издава фактури за действия, надхвърлящи лекарския принос за полагането на необходими медицински грижи, само ако те са били осъществени по искане на длъжника“.

- 11 Член 2 от този кодекс, озаглавен „Договаряне за отклонение от изискванията“, предвижда:

„1. Възможно е договаряне на тарифа в отклонение от настоящия правилник. [...]

2. Предвиденото в първото изречение от предходния параграф договаряне трябва да бъде постигнато и сключено в писмен вид между лекаря и длъжника преди осъществяването на медицинското действие. [...]

[...]“.

- 12 Член 6 от посочения кодекс, озаглавен „Възнаграждение за други актове“, предвижда в параграф 2:

„За самостоятелните медицински действия, които не са включени в списъка с възнагражденията, могат да се издават фактури в зависимост от посочено в списъка равностойно действие, като равностойността трябва да се преценява според естеството на действието, породените от действието разходи и времето за неговото осъществяване“.

Закон на провинция Хесен относно професиите, свързани със здравеопазването

- 13 Член 2, параграф 1 от Закона на провинция Хесен относно представителните професионални органи, упражняването на професия, продължаващото обучение и носенето на професионална отговорност от лекарите, зъболекарите, ветеринарните лекари, фармаколозите, психолозите, психотерапевтите и детските психотерапевтите (*Hessisches Gesetz über die Berufsvertretungen, die Berufsausübung, die Weiterbildung und die Berufsgerichtsbarkeit der Ärzte, Zahnärzte, Apotheker, psychologischen Psychotherapeuten und Kinder- und Jugendlichenpsychotherapeuten*), изменен със закона от 15 септември 2011 г. (наричан по-нататък „Законът на провинция Хесен относно професиите, свързани със здравеопазването“), предвижда:

„Към посочените съсловни организации принадлежат всички

1) лекари,

[...]

които упражняват своята дейност в провинция Хесен.

[...]“.

14 Съгласно член 3 от този закон:

„1. Ако са граждани на държава — членка на Европейския съюз, или на държава, която е страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство [от 2 май 1992 г. (ОВ L 1, 1994 г., стр. 3)] [...], представителите на професия, свързана със здравеопазването, които в приложното поле на настоящия закон упражняват своята дейност на временен и случаен принцип по силата на признатото от общностното право свободно движение на услуги, без при това да са се установили в Германия, в отклонение от член 2, параграф 1, първо изречение от настоящия закон, не се включват в съответната съсловна организация, при условие че са професионално установени в друга държава — членка на Европейския съюз, или в друга държава, която е страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство. Услугата трябва да се предоставя под професионалното наименование, посочено в член 2, параграф 1, първо изречение от настоящия закон.

[...]

3. По отношение на упражняването на тяхната дейност посочените в параграф 1 от настоящия член представители на професия, свързана със здравеопазването, имат същите права и задължения, които имат посочените в член 2, параграф 1, първо изречение от настоящия закон представители на професиите, свързани със здравеопазването. По отношение на тях са приложими по-специално правата и задълженията, предвидени в членове 22 и 23 (съвместно упражняване на професията, продължаващо обучение, участие в отделението по спешност и архивиране) и в съответствие с член 5, параграф 3 от Директива 2005/36 те следва да спазват правилата за поведение от професионално, подзаконово или административно естество. Приетите в изпълнение на членове 24 и 25, както и на част шеста от настоящия закон етични кодекси се прилагат *mutatis mutandis*“.

15 Член 49, параграф 1, първо изречение от Закона на провинция Хесен относно професиите, свързани със здравеопазването, предвижда всяко неизпълнение от членове на съответната съсловна организация на техните професионални задължения да се преследва по съдебен ред. Във връзка с това член 50 от този закон предвижда в рамките на предприетата процедура да се приемат мерките предупреждение, порицание, временно оттегляне на правото на глас, глоба в максимален размер от 50 000 EUR и постановяване на непригодност на члена на съответната съсловна организация да упражнява професията.

Кодекс на професионалната етика на лекарите в провинция Хесен

16 Кодексът на професионалната етика на лекарите в провинция Хесен е приет от съсловната организация на лекарите в тази провинция в изпълнение на членове 24 и 25 от Закона на провинция Хесен относно професиите, свързани със здравеопазването. Кодексът определя професионалните задължения на лекарите и има за цел, съгласно неговия преамбюл, да защитава и насърчава доверието между лекаря и неговия пациент, да осигурява качеството на медицинската дейност в интерес на здравеопазването на населението, да гарантира свободата и доброто име на лекарската професия, да насърчава достойното поведение на представителите на професията и да препятства недостойното поведение.

- 17 Член 12 от посочения кодекс, озаглавен „Хонорари и договаряне на възнагражденията“, предвижда:

„1. Хонорарите трябва да са съразмерни. Без да се засяга прилагането на други законови разпоредби, хонорарите трябва да се изчисляват въз основа на официалното тарифно класифициране на медицинските действия. Лекарят не трябва да прилага неоснователно по-ниски такси от предвидените в кодекса за тарифно класифициране на медицинските действия. В случай на сключване на договор за хонорар лекарят трябва да вземе предвид финансовото положение на длъжника.

[...]

3. По искане на заинтересованото лице съсловната организация на лекарите в провинцията дава становище по приемливостта на хонорарите“.

- 18 Член 27 от същия кодекс, озаглавен „Допустима информация и реклама, несъвместима с професионалната етика“, предвижда:

„1. Следващите разпоредби имат за предмет да се гарантира защитата на пациентите чрез предоставяне на адекватна и подходяща информация, както и да се избегне комерсиализирането на медицинската професия, което би противоречило на представата на лекарите за самите тях.

2. Въз основа на този принцип лекарят може да предоставя обективна информация от професионално естество.

3. На лекарите се забранява да извършват под каквато и да било форма реклама, която противоречи на професионалната етика. Във всеки случай рекламата противоречи на професионалната етика, когато е, по съдържанието си или по формата си, хвалебствена, измамна или съпоставителна. Лекарят не трябва да насърчава други лица да извършват подобна реклама, нито да толерира, когато други лица го правят. Предвидените в други законови разпоредби забрани за извършване на реклама не се засягат от настоящата разпоредба.

[...]“.

- 19 Глава D, точка 13 от Кодекса на професионалната етика на лекарите в провинция Хесен, озаглавен „Презгранична медицинска дейност на лекари, установени в други държави — членки на Европейския съюз“, предвижда:

„Ако лекар, установен или упражняващ своята професионална дейност в друга държава — членка на Европейския съюз, упражнява временно медицинска дейност, която попада в приложното поле на настоящия кодекс, без обаче да е установен в Германия, той трябва да спазва разпоредбите на настоящия кодекс. Това се отнася и до случаите, при които лекарят само насърчава осъществяването на своята дейност в рамките на приложното поле на настоящия кодекс. Той може да разпространява информация за своята дейност само в съответствие с настоящия кодекс“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

- 20 Г-н Konstantinides е гръцки лекар, получил диплома за доктор по медицина през 1981 г. в Атина (Гърция). В частност от 1986 г. до 1990 г. той е ръководител на андрологичното отделение в университетския болничен център на Атина, а от 1990 г. работи в собствен кабинет, наречен

„Andrology Institute Athens“ (Атински андрологичен институт). Г-н Konstantinides е установен в този град, където е член на съсловната организация на лекарите в Атина и на съсловната организация на гръцките лекари.

- 21 През целия период от 2006 г. до 2010 г. г-н Konstantinides посещава Германия месечно поне за ден или два, за да извършва, в рамките на компетентността на съсловната организация на лекарите в провинция Хесен, андрологични хирургически интервенции в хирургичното амбулаторно отделение на медицинския център Elisabethenstift в Дармщат (Германия). Дейността на д-р Konstantinides се ограничава изключително до извършването на високоспециализирани хирургически интервенции, оставяйки другите услуги, свързани с интервенцията, каквито са уреждането на консултациите или следоперативните грижи, в ръцете на персонала на посочения медицински център.
- 22 През август 2007 г. г-н Konstantinides оперира успешно пациент чрез амбулаторна интервенция, осъществена в посочения медицински център. Вследствие на оплакване от този пациент, с което се оспорва размерът на издадената му от г-н Konstantinides фактура, съсловната организация на лекарите в провинция Хесен прави разследване, което довежда до образуването на дисциплинарно производство срещу лекаря пред запитващата юрисдикция за нарушение на Кодекса за тарифно класифициране на медицинските действия и за нарушение на забраната за каквато и да било реклама, несъвместима с професионалната етика.
- 23 Дисциплинарното производство е образувано с мотива, че г-н Konstantinides е „фактурирал действие, в рамките на договаряне на хонорар, като е приложил кодекс за фактуриране, който не е свободно договорен между страните“, с което е допуснал професионално нарушение по смисъла на член 12 от Кодекса на професионалната етика на лекарите в провинция Хесен във връзка с член 2, член 6, параграф 2 и член 12 от Кодекса за тарифно класифициране на медицинските действия. Съсловната организация на лекарите в провинция Хесен преценява, че поисканите хонорари са били прекомерни и обосновават налагането на дисциплинарна санкция.
- 24 Съгласно предоставените от запитващата юрисдикция данни, при липсата на приложим към осъщественото действие кодекс за тарифиране, г-н Konstantinides е издал за него фактура на обща стойност 6 395,96 EUR, като е приложил по аналогия в качеството на основна тарифа друг кодекс и увеличение с коефициент 16.2, както и други тарифни кодекси, някои от които също са били приложени по аналогия, но при всеки от тях е направено увеличение с различен коефициент. Г-н Konstantinides твърди, че тези коефициенти на увеличение са били приложени по силата на постигнато с пациента договаряне за отклонение от изискванията.
- 25 По отношение на нарушението на забраната за всякаква реклама, несъвместима с професионалната етика, съсловната организация на лекарите в провинция Хесен упреква г-н Konstantinides, че е нарушил член 27 от Кодекса на професионалната етика на лекарите в провинция Хесен, като е направил реклама в противоречие с професионалната етика. По-точно оплакването се отнася до поместената от този лекар на неговата страница в интернет реклама относно дейността, която упражнява в медицинския център Elisabethenstift в Дармщат, чрез използване на изразите „германски институт“ и „европейски институт“, въпреки че в този медицински център той осъществява операции само „временно“ и „случайно“, без да разполага с истинска болнична инфраструктура и въпреки че тези операции не се извършват посредством поставено под обществен контрол публично или научно образувание.
- 26 Съсловната организация на лекарите в провинция Хесен счита, че член 3, параграфи 1 и 3 от Закона на провинция Хесен относно професиите, свързани със здравеопазването, който налага на г-н Konstantinides спазването на приетия в изпълнение на членове 24 и 25 от този закон Кодекс на професионалната етика на лекарите в провинция Хесен, транспонира правилно Директива 2005/36, и по-специално членове 5 и 6 от нея, поради което съответства на правото на Съюза.

- 27 Основното твърдение на г-н Konstantinides е, че съгласно принципа на свободното предоставяне на услуги той упражнява своята дейност в Германия на временен и случаен принцип и следователно спрямо нея не са приложими германските етични правила. Според него оплакванията на германските професионални организации, каквито са формулираните в главното производство, трябва да бъдат отправени до „компетентния орган в страната по произход“, тоест в случая това е съсловната организация на лекарите в Атина. При условията на евентуалност г-н Konstantinides оспорва насочените срещу него оплаквания.
- 28 Запитващата юрисдикция посочва, че следва да се определи дали материалното съдържание на членове 12 и 27 от Кодекса на професионалната етика на лекарите в провинция Хесен, тълкувано в светлината на член 5, параграф 3 от Директива 2005/36, отговаря на преследваната от същия член 5 цел. В това отношение запитващата юрисдикция има сериозни съмнения доколко предвидените в член 12 от Кодекса правила за изчисляване на хонорарите и правилата, които съгласно член 27, параграфи 1 и 3 от същия забраняват всяка реклама, несъвместима с професионалната етика, попадат в приложното поле на член 5, параграф 3 от посочената директива.
- 29 Освен това юрисдикцията счита, че приемащата държава членка трябва въз основа на член 5, параграф 3 от Директива 2005/36 да прави разграничение между доставчиците, които упражняват своята професия на временен и случаен принцип на нейната територия, и професионалистите, които упражняват там същата професия, което разграничение нямало да бъде осигурено, ако дисциплинарните правила на държавата членка се прилагат като цяло спрямо тези доставчици. Поради това тя има съмнения относно съвместимостта с правото на Съюза на член 3, параграфи 1 и 3 от Закона на провинция Хесен относно професиите, свързани със здравеопазването.
- 30 При тези условия *Berufsgericht für Heilberufe bei dem Verwaltungsgericht Gießen* решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„[Въпроси относно член 5, параграф 3 от Директива 2005/36]:

- 1) Член 12, параграф 1 от Кодекса на професионалната етика на лекарите [в провинция Хесен] част ли е от професионалните правила за поведение, неспазването на които от доставчика на услуги може да доведе до дисциплинарно производство в приемащата държава поради сериозно професионално нарушение, което има пряка и конкретна връзка със защитата и безопасността на потребителите?
- 2) При утвърдителен отговор, важи ли това и когато за извършената от доставчика на услуги (в случая лекаря) операция в действащия кодекс за тарифно класифициране на медицинските действия на приемащата държава не е предвиден съответен код?
- 3) Разпоредбите, забраняващи всяка реклама, несъвместима с професионалната етика (член 27, параграфи 1—3 във връзка с глава D, точка 13 от Кодекса на професионалната етика на лекарите [в провинция Хесен]), част ли са от правилата за професионално поведение, неспазването на които от страна на доставчика на услуги може да доведе до дисциплинарно производство в приемащата държава поради сериозно професионално нарушение, което има пряка и конкретна връзка със защитата и безопасността на потребителите?

[Въпрос относно член 6, първо изречение, буква а) от Директива 2005/36]:

- 4) Законодателните изменения на член 3, параграфи 1 и 3 от [Закона на провинция Хесен относно професиите, свързани със здравеопазването], с които се цели привеждането в действие на Директива 2005/36, транспонират ли правилно съответните правила от

Директива 2005/36, доколкото постановяват, че съответните професионални норми, както и правилата за подсъдност в част шеста от [този закон], са напълно приложими спрямо доставчиците на услуги (в случая лекарите), които упражняват временно дейност в приемащата държава по силата на свободното предоставяне на услуги съгласно член 57 ДФЕС [...]?”.

По преюдициалните въпроси

По първия и третия въпрос

- 31 С първия и третия си въпрос запитващата юрисдикция иска да установи по същество дали член 5, параграф 3 от Директива 2005/36 трябва да се тълкува в смисъл, че в неговото приложно поле попадат национални правни норми, каквито са, от една страна, член 12, параграф 1 от Кодекса на професионалната етика на лекарите в провинция Хесен, съгласно който хонорарите трябва да са съразмерни и ако не е предвидено друго в правна норма — да се изчисляват въз основа на официалното тарифно класифициране на медицинските действия, както и, от друга страна, член 27, параграф 3 от този кодекс, който забранява на лекарите всяка реклама, несъвместима с професионалната етика.
- 32 По отношение на приложимите в главното производство правила за изчисляване на хонорарите следва да се посочи уточнението на запитващата юрисдикция, че член 12 от Кодекса на професионалната етика на лекарите в провинция Хесен трябва да се разглежда във връзка по-специално с член 6, параграф 2 от Кодекса за тарифно класифициране на медицинските действия, съгласно който за самостоятелните медицински действия, които не са включени в списъка с възнагражденията, могат да се издават фактури в зависимост от посочено в списъка равностойно действие, като равностойността трябва да се преценява според естеството на действието, породените от действието разходи и времето за неговото осъществяване.
- 33 От член 1 от Директива 2005/36 следва, че нейният предмет се състои в установяването на правила, съгласно които държава членка, която обвързва достъпа до регламентирана професия или нейното упражняване на своята територия с притежаване на определени професионални квалификации, признава с цел достъп до тази професия и нейното упражняване професионалните квалификации, придобити в друга държава членка, които правила позволяват на титуляря на тези квалификации да упражнява там същата професия.
- 34 Що се отнася до установяването в приемна държава членка, както то е уредено от разпоредбите на дял III от посочената директива, член 13 от нея предвижда, че приемната държава членка разрешава достъпа до регламентираната професия и нейното упражняване при същите условия, които се прилагат към нейните граждани, на молителите, притежаващи удостоверение за правоспособност или удостоверение за професионални квалификации, изисквани от друга държава членка, за получаване на достъп до тази професия и за нейното упражняване на нейната територия. Подобно признаване на професионални квалификации позволява по този начин на лицето да получи пълен достъп до регламентираната професия в приемната държава членка и да я упражнява в нея при същите условия, които важат за нейните граждани, при което достъпът включва и правото на използване на признатото от тази държава членка професионално звание.
- 35 В рамките на свободното предоставяне на услуги, както то е уредено от разпоредбите на дял II от Директива 2005/36, в случаите, когато доставчикът на услуги се премести на територията на приемащата държава членка, за да упражнява на временен и случаен принцип своята професия с професионалното си звание по произход, член 5, параграф 1 от тази директива установява принципа, че държавите членки не могат да ограничават на каквото и да било основание,

свързано с професионални квалификации, свободното предоставяне на услуги в друга държава членка, ако доставчикът на услуги е законно установен в държава членка с цел да упражнява същата професия там.

- 36 Именно в този контекст член 5, параграф 3 от Директива 2005/36 изисква, когато доставчикът на услуги упражнява своята професионална дейност на временен и случаен принцип, спрямо него да са приложими правилата за професионално поведение с професионален, нормативен или административен характер, пряко свързани с професионалните квалификации, както и с дисциплинарните разпоредби, приложими в приемащата държава членка към квалифицирани лица, които упражняват същата професия в тази държава членка.
- 37 Следва да се уточни, че става дума за дисциплинарни разпоредби, които санкционират неспазването на предвидените в член 5, параграф 3 от Директива 2005/36 правила за поведение, както посочва съображение 8 от тази директива.
- 38 По отношение на съдържанието на посочените правила, които трябва да са пряко свързани с професионалните квалификации, член 5, параграф 3 от Директива 2005/36 възпроизвежда правилата относно дефиницията на професията, ползването на професионални звания и сериозните професионални нарушения, които имат пряка и конкретна връзка със защитата и безопасността на потребителите. В съображение 8 от директивата се споменават също така правилата, отнасящи се до обхвата от дейностите, включени в определена професия или запазени за нея.
- 39 От предмета и целите, както и от общата структура на Директива 2005/36 е видно, че член 5, параграф 3 се отнася само до правилата за професионално поведение, които са пряко свързани със самото осъществяване на лекарската професия и чието неспазване уврежда защитата на пациента.
- 40 Следователно нито правилата за изчисляване на хонорарите, нито правилото, което забранява на лекарите всяка реклама, несъвместима с професионалната етика, каквито са прилаганите в случая в главното производство, са правила за поведение, пряко и конкретно свързани с професионалните квалификации, които се отнасят до достъпа до дадена регламентирана професия по смисъла на член 5, параграф 3 от Директива 2005/36.
- 41 Поради това следва да се заключи, че национални правни норми, каквито са съдържашите се в член 12, параграф 1 и член 27, параграф 3 от Кодекса на професионалната етика на лекарите в провинция Хесен, не попадат в материалния обхват на член 5, параграф 3 от Директива 2005/36.
- 42 В рамките на въведеното с член 267 ДФЕС производство за сътрудничество между националните юрисдикции и Съда последният трябва да даде на националния съд полезен отговор, който да му позволи да реши спора, с който е сезиран. С оглед на това при необходимост Съдът трябва да преформулира въпросите, които са му зададени (вж. по-специално Решение от 17 юли 1997 г. по дело *Krüger*, C-334/95, Recueil, стр. I-4517, точки 22 и 23, както и Решение от 14 октомври 2010 г. по дело *Fuß*, C-243/09, Сборник, стр. I-9849, точка 39 и цитираната съдебна практика). За тази цел Съдът може да извлече от съвкупността от елементите, предоставени от националната юрисдикция, и в частност от мотивите на акта за преюдициално запитване, нормите и принципите на правото на Съюза, които изискват тълкуване, предвид предмета на спора в главното производство (в този смисъл вж. по-специално Решение от 29 ноември 1978 г. по дело *Redmond*, 83/78, Recueil, стр. 2347, точка 26, Решение от 23 октомври 2003 г. по дело *Inizan*, C-56/01, Recueil, стр. I-12403, точка 34 и Решение по дело *Fuß*, посочено по-горе, точка 40).

- 43 Във връзка с това трябва да се посочи, че при обстоятелства като тези в главното производство и предвид съображенията в точки 40 и 41 от настоящото решение, съвместимостта с правото на Съюза на разглежданата в главното производство правна уредба трябва да се прецени с оглед не на Директива 2005/36, а на предвидения в член 56 ДФЕС принцип на свободно предоставяне на услуги.
- 44 В това отношение съгласно постоянната съдебна практика член 56 ДФЕС изисква премахването по отношение на установените в друга държава членка доставчици на услуги не само на всяка дискриминация, основана на тяхното гражданство или на обстоятелството, че са установени в държава членка, различна от тази, в която трябва да се извършват услугите, но и на всяко ограничение, дори то да се прилага, без да се прави разлика между национални доставчици и доставчици от други държави членки, когато това ограничение може да доведе до забрана, затрудняване или по-слаба привлекателност на дейността на доставчик, установен в друга държава членка, в която той законно предлага сходни услуги (Решение от 19 декември 2012 г. по дело Комисия/Белгия, C-577/10, точка 38 и цитираната съдебна практика).
- 45 Следва да се посочи също така, че по-конкретно понятието за ограничения обхваща приетите от държава членка мерки, които, макар да се прилагат без разлика, засягат свободно предоставяне на услуги в другите държави членки (в този смисъл вж. по-специално Решение от 29 март 2011 г. по дело Комисия/Италия, C-565/08, Сборник, стр. I-2101, точка 46 и цитираната съдебна практика).
- 46 В главното производство е безспорно, че разглежданите разпоредби се прилагат, без да се прави разлика спрямо всички лекари, които предоставят услуги на територията на провинция Хесен.
- 47 Освен това следва да се припомни, че по смисъла на Договора за ЕО правна уредба на държава членка не може да представлява ограничение единствено поради обстоятелството че други държави членки прилагат правила, които не са толкова строги или са икономически по-изгодни за установените на тяхна територия лица, предоставящи сходни услуги (вж. Решение по дело Комисия/Италия, посочено по-горе, точка 49 и цитираната съдебна практика).
- 48 Следователно не би могло да се заключи, че е налице ограничение по смисъла на Договора само поради обстоятелството че установените извън Федерална република Германия в други държави членки лекари трябва да се съобразяват с приложимите на територията на провинция Хесен правила при изчисляването на своите хонорари за предоставени на тази територия услуги.
- 49 Въпреки това при липсата на каквато и да е гъвкавост на разглеждания в главното производство правен режим, което следва да се прецени от националния съд, прилагането на такава правна уредба, която би могла да има възпиращо действие спрямо лекарите от други държави членки, би представлявала ограничение по смисъла на Договора.
- 50 Що се отнася до обосноваването на подобно ограничение, съгласно постоянната съдебна практика национални мерки, които биха могли да затруднят или да възпрепятстват упражняването на основните свободи, гарантирани от Договора, могат да бъдат допуснати само при условие че преследват цел от обществен интерес, че са в състояние да гарантират осъществяването на тази цел и че не надхвърлят необходимото за нейното постигане (вж. по-специално Решение от 16 април 2013 г. по дело Las, C-202/11, точка 23 и цитираната съдебна практика).
- 51 Във връзка с това запитващата юрисдикция следва да установи дали разглежданата в главното производство правна уредба се основава на цел от обществен интерес, ако при обстоятелствата, посочени в акта за преюдициално запитване, нейното прилагане представлява ограничение на свободното предоставяне на услуги. Като цяло следва да се посочи, че защитата на живота и здравето на хората, както това е предвидено в член 36 ДФЕС, и защитата на потребителите са

сред целите, които биха могли да се разглеждат като представляващи императивни съображения от обществен интерес, обосноваващи ограничаване на свободното предоставяне на услуги (в този смисъл вж. по-специално Решение от 5 декември 2006 г. по дело Cipolla и др., C-94/04 и C-202/04, Recueil, стр. I-11421, точка 64 и цитираната съдебна практика, както и Решение от 8 ноември 2007 г. по дело Ludwigs-Apotheke, C-143/06, Сборник, стр. I-9623, точка 27 и цитираната съдебна практика).

- 52 По отношение на въпроса дали подобна правна уредба, основана на цел от обществен интерес, би могла да гарантира осъществяването на преследваната цел, без да надхвърля необходимостта за нейното постигане, то запитващата юрисдикция следва да провери дали тази правна уредба отговаря действително на грижата за съгласувано и систематично постигане на преследваната цел. По-специално анализът на пропорционалността изисква да се вземе предвид строгостта на предвидената санкция.
- 53 По този начин запитващата юрисдикция следва да провери дали разглежданата в главното производство правна уредба представлява ограничение по смисъла на член 56 ДФЕС и ако това е така, в случай че тя преследва цел от обществен интерес, дали може да гарантира нейното осъществяване, без да надхвърля необходимостта за постигането на преследваната цел.
- 54 Що се отнася до несъвместимата с професионалната етика реклама, член 27, параграф 3 от Кодекса на професионалната етика на лекарите в провинция Хесен предвижда общо, че на лекарите се забранява извършването под каквато и да било форма на реклама, която противоречи на професионалната етика.
- 55 В случая не става дума за пълна забрана за извършване на реклама или на конкретна форма на реклама. Посоченият член 27, параграф 3 не забранява рекламата, която се отнася до самите медицински услуги, но изисква съдържанието на подобна реклама да не бъде в противоречие на професионалната етика.
- 56 Макар да не въвежда пълна забрана за реклама или за конкретна форма на реклама, което съгласно постоянната съдебна практика би могло да представлява само по себе си ограничение на свободното предоставяне на услуги (вж. по-специално Решение от 17 юли 2008 г. по дело Corporación Dermoesética, C-500/06, Сборник, стр. I-5785, точка 33 и цитираната съдебна практика), дадена правна уредба, въвеждаща забрана, която се отнася до несъвместимия с професионалната етика характер на съдържанието на дадена реклама — каквато е разпоредбата на член 27, параграф 3 от Кодекса на професионалната етика на лекарите в провинция Хесен, и която съдържа известно двусмислие — би могла да представлява пречка пред свободата на предоставяне на съответните медицински услуги.
- 57 При това положение, както посочва генералният адвокат в точка 68 от своето заключение, прилагането по недискриминационен начин спрямо медицинско квалифицирано лице, установено в друга държава членка, на национални или регионални правила, които с оглед на свързан с професионалната етика критерий обхващат условията, при които се допуска подобно лице да насърчава своята дейност в съответната област, би могло да бъде оправдано от императивни съображения от обществен интерес, които се отнасят до общественото здраве и до защитата на потребителите, при положение че евентуалното налагане на санкции спрямо ползващо се от свободното предоставяне на услуги квалифицирано лице е пропорционално с оглед на поведението, в което е упреknато, каквато проверка трябва да направи запитващата юрисдикция.
- 58 С оглед на посочените съображения на първия и третия въпрос следва да се отговори, че член 5, параграф 3 от Директива 2005/36 трябва да се тълкува в смисъл, че в неговия материален обхват не попадат национални правни норми, каквито са съдържаните се, от една страна, в член 12, параграф 1 от Кодекса на професионалната етика на лекарите в провинция Хесен, съгласно

който хонорарите трябва да са съразмерни и ако не е предвидено друго в правна норма — да се изчисляват въз основа на официалното тарифно класифициране на медицинските действия, а също така, от друга страна, в член 27, параграф 3 от този кодекс, който забранява на лекарите всяка реклама, несъвместима с професионалната етика. При все това запитващата юрисдикция трябва да провери, имайки предвид дадените от Съда указания, дали тези правни норми представляват ограничение по смисъла на член 56 ДФЕС и ако това е така, в случай че те преследват цел от обществен интерес, дали могат да гарантират нейното осъществяване, без да надхвърлят необходимото за постигането на преследваната цел.

По четвъртия въпрос

- 59 Със своя четвърти въпрос запитващата юрисдикция иска да установи по същество дали член 6, буква а) от Директива 2005/36 допуска национална правна уредба като разглежданата в главното производство, съгласно която Кодексът на професионалната етика на лекарите в провинция Хесен и свързаните с него правила за оспорване са обявени за изцяло приложими спрямо доставчиците на услуги, които се преместват на територията на приемащата държава членка, за да упражняват на временен и случаен принцип своята професия.
- 60 Следва да се напомни, че съгласно постоянната съдебна практика въведеното с член 267 ДФЕС производство е средство за сътрудничество между Съда и националните юрисдикции, чрез което Съдът предоставя на националните юрисдикции насоки за тълкуването на правото на Съюза, необходими им за разрешаване на висящия пред тях спор (вж. по-специално Решение от 27 ноември 2012 г. по дело Pringle, C-370/12, точка 83 и цитираната съдебна практика).
- 61 В случая актът за преюдициално запитване не предоставя никакви данни относно значението за разрешаването на спора в главното производство на въпроса дали правото на Съюза, и по-специално Директива 2005/36 допуска прилагането на всички разпоредби от този етичен кодекс и свързаните с него правила за оспорване.
- 62 Следователно четвъртият въпрос е недопустим, тъй като се отнася до всички разпоредби на посочения етичен кодекс и до свързаните с него правила за оспорване.
- 63 Доколкото отговорът, който следва да се даде на този въпрос, трябва да се ограничи до разглежданите в главното производство правила, следва да се уточни, че член 6, буква а) от Директива 2005/36 не въвежда нито правилата за поведение, нито дисциплинарните производства, които биха могли да се приложат по отношение на даден доставчик на услуги, а само установява, че държавите членки могат да предвидят автоматична временна регистрация при или формално членство в дадена професионална организация или сдружение, за да се улесни прилагането на дисциплинарните разпоредби в съответствие с член 5, параграф 3 от тази директива.
- 64 Поради това на четвъртия въпрос следва да се отговори, че член 6, буква а) от Директива 2005/36 трябва да се тълкува в смисъл, че не предвижда нито правилата за поведение, нито дисциплинарните производства, които биха могли да се приложат по отношение на даден доставчик на услуги, който се премества на територията на приемащата държава членка, за да упражнява на временен и случаен принцип своята професия, а само установява, че държавите членки могат да предвидят автоматична временна регистрация при или формално членство в дадена професионална организация или сдружение, за да се улесни прилагането на дисциплинарните разпоредби в съответствие с член 5, параграф 3 от тази директива.

По съдебните разноси

65 С оглед на обстоятелството, че за страните в главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноси. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (четвърти състав) реши:

- 1) Член 5, параграф 3 от Директива 2005/36/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 септември 2005 година относно признаването на професионалните квалификации трябва да се тълкува в смисъл, че в неговия материален обхват не попадат национални правни норми, каквито са съдържащите се, от една страна, в член 12, параграф 1 от Кодекса на професионалната етика на лекарите в провинция Хесен, съгласно който хонорарите трябва да са съразмерни и ако не е предвидено друго в правна норма — да се изчисляват въз основа на официалното тарифно класифициране на медицинските действия, а също така, от друга страна, в член 27, параграф 3 от този кодекс, който забранява на лекарите всяка реклама, несъвместима с професионалната етика. При все това запитващата юрисдикция трябва да провери, имайки предвид дадените от Съда на Европейския съюз указания, дали тези правни норми представляват ограничение по смисъла на член 56 ДФЕС и ако това е така, в случай че те преследват цел от обществен интерес, дали могат да гарантират нейното осъществяване, без да надхвърлят необходимото за постигането на преследваната цел.
- 2) Член 6, буква а) от Директива 2005/36 трябва да се тълкува в смисъл, че не предвижда нито правилата за поведение, нито дисциплинарните производства, които биха могли да се приложат по отношение на даден доставчик на услуги, който се премества на територията на приемащата държава членка, за да упражнява на временен и случаен принцип своята професия, а само установява, че държавите членки могат да предвидят автоматична временна регистрация при или формално членство в дадена професионална организация или сдружение, за да се улесни прилагането на дисциплинарните разпоредби в съответствие с член 5, параграф 3 от тази директива.

Подписи